

TÜRK VATANDAŞLARININ VİZESİZ AVRUPA YOLCULUĞU

Melih ÖZSÖZ

İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü
mozsoz@ikv.org.tr

Akdeniz Üniversitesi AB Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
5 Mart 2014, Antalya

İktisadi Kalkınma Vakfı
www.ikv.org.tr

Vize Sorunu Nedir?

Türk Vatandaşlarına Vizenin Kısa Tarihi

Vize Sorunu ve Boyutları

Vizesiz Seyahate Doğru

“VİZE SORUNU” NEDİR?

Vize Kısıtlamaları Endeksi (2012)

H&P Henley & Partners

Sıra	Ülke	Vizesiz Seyahat Edilen Ülke / Bölge Sayısı
1	DANİMARKA	169
2	FİNLANDİYA, ALMANYA, İSVEÇ	168
3	BELÇİKA, HOLLANDA, FRANSA, İNGİLTERE	167
4	İTALYA, LÜKSEMBURG, ABD	166
5	İRLANDA, JAPONYA, YENİ ZELANDA, NORVEÇ, PORTEKİZ, İSPANYA	165
(...)		
48	TÜRKİYE , ST. VINCENT & GRENADINES	95
(...)		
103	AFGANİSTAN	26

“VİZE SORUNU” NEDİR?

Vize Kısıtlamaları Endeksi (2013)

H&P Henley & Partners

Sıra	Ülke	Vizesiz Seyahat Edilen Ülke / Bölge Sayısı
1	FİNLANDIYA, İSVEÇ, İNGİLTERE	173
2	ALMANYA, DANİMARKA, LÜKSEMBURG, ABD	172
3	BELÇİKA, HOLLANDA, İTALYA	171
4	KANADA, FRANSA, İRLANDA, JAPONYA, NORVEÇ, PORTEKİZ, İSPANYA	170
5	AVUSTURYA, YENİ ZELANDA, İSVİÇRE	168
(...)		
42	TÜRKİYE, ST. LUCIA	94
(...)		
98	AFGANİSTAN	28

“The Worst Passports To Travel With Around The World”
Huffington Post

İktisadi Kalkınma Vakfı
www.ikv.org.tr

“VİZE SORUNU” NEDİR?

DÜN BUGÜN

SEYAHAT

Çok az ülke için vize zorunluluğu

SEYAHAT

Birçok ülke için vize zorunlu bir uygulama

PASAPORT

Kimlik yerine kullanılıyordu

PASAPORT

Sadece pasaport değil; vize ve çalışma izni gerekiyor

SINIR KONTROLÜ

Genellikle sınırlar arasında mal taşınması söz konusu ise, vergilendirme amaçlı bir uygulama

SINIR KONTROLÜ

Sadece mallar değil, vize sahibi kişiler için bile zorunlu bir uygulama

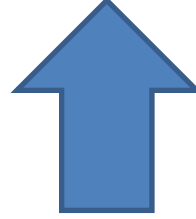
“VİZE SORUNU” NEDİR?

- Standart ücreti aşan maliyetler
- Gecikmeler
- Keyfi kararlar
- Anlam verilemeyen ret kararları
- Talep edilen onlarca belge
- Bürokratik işlemler
- Ek maliyetler
- Kısa süreli vizeler
- Çalışanların rahatsız edici tavırları
- ...
- ...
- ...

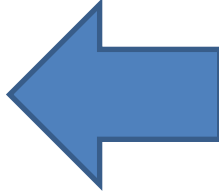

“VİZE SORUNU” NEDİR?

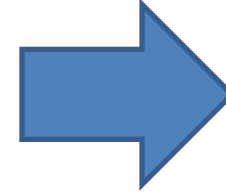
HUKUKİ BOYUT

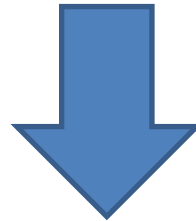
SİYASİ BOYUT

İNSANİ BOYUT

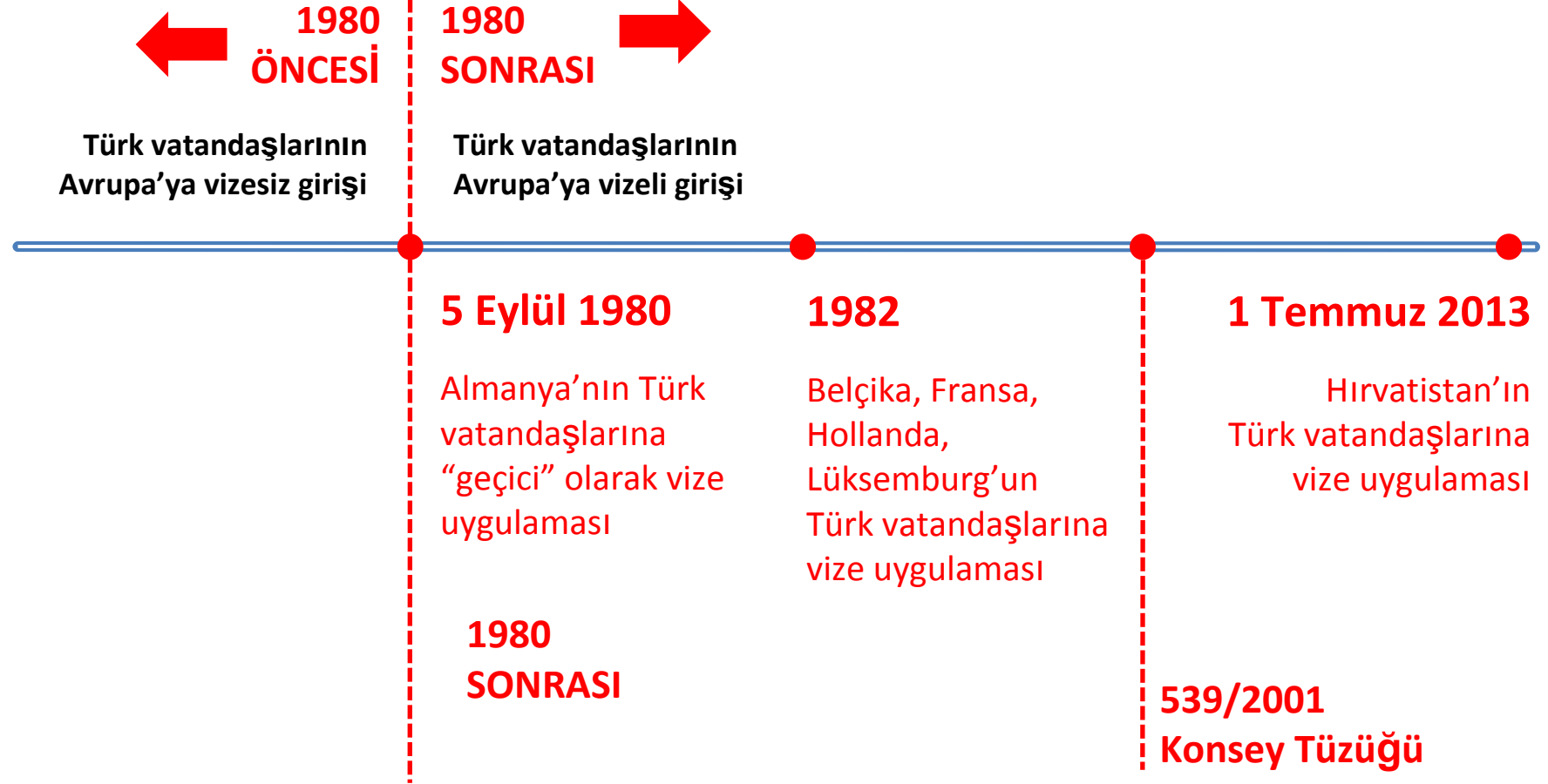

EKONOMİK BOYUT

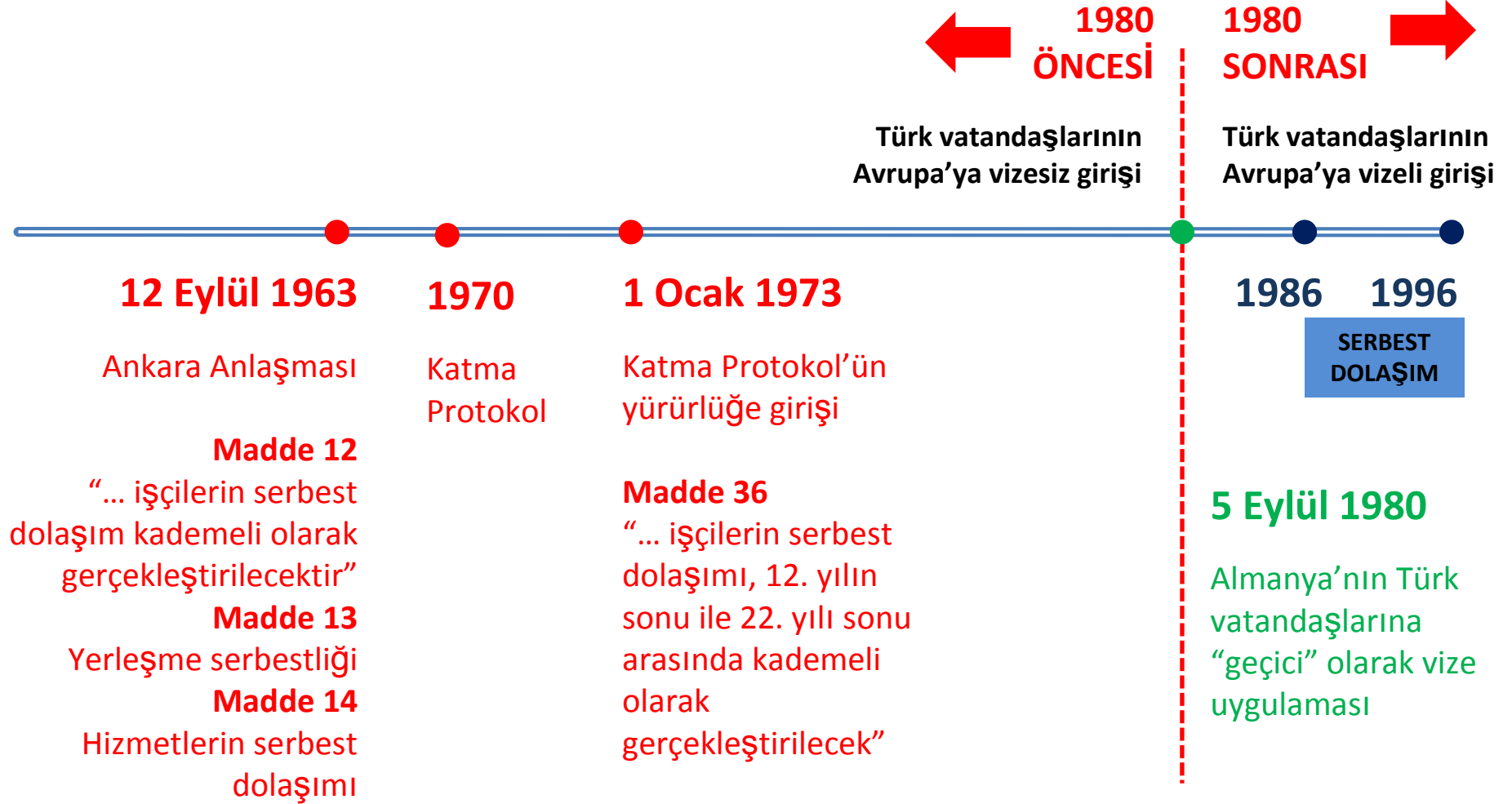
İktisadi Kalkınma Vakfı
www.ikv.org.tr

TÜRK VATANDAŞLARINA VİZENİN KISA TARİHİ

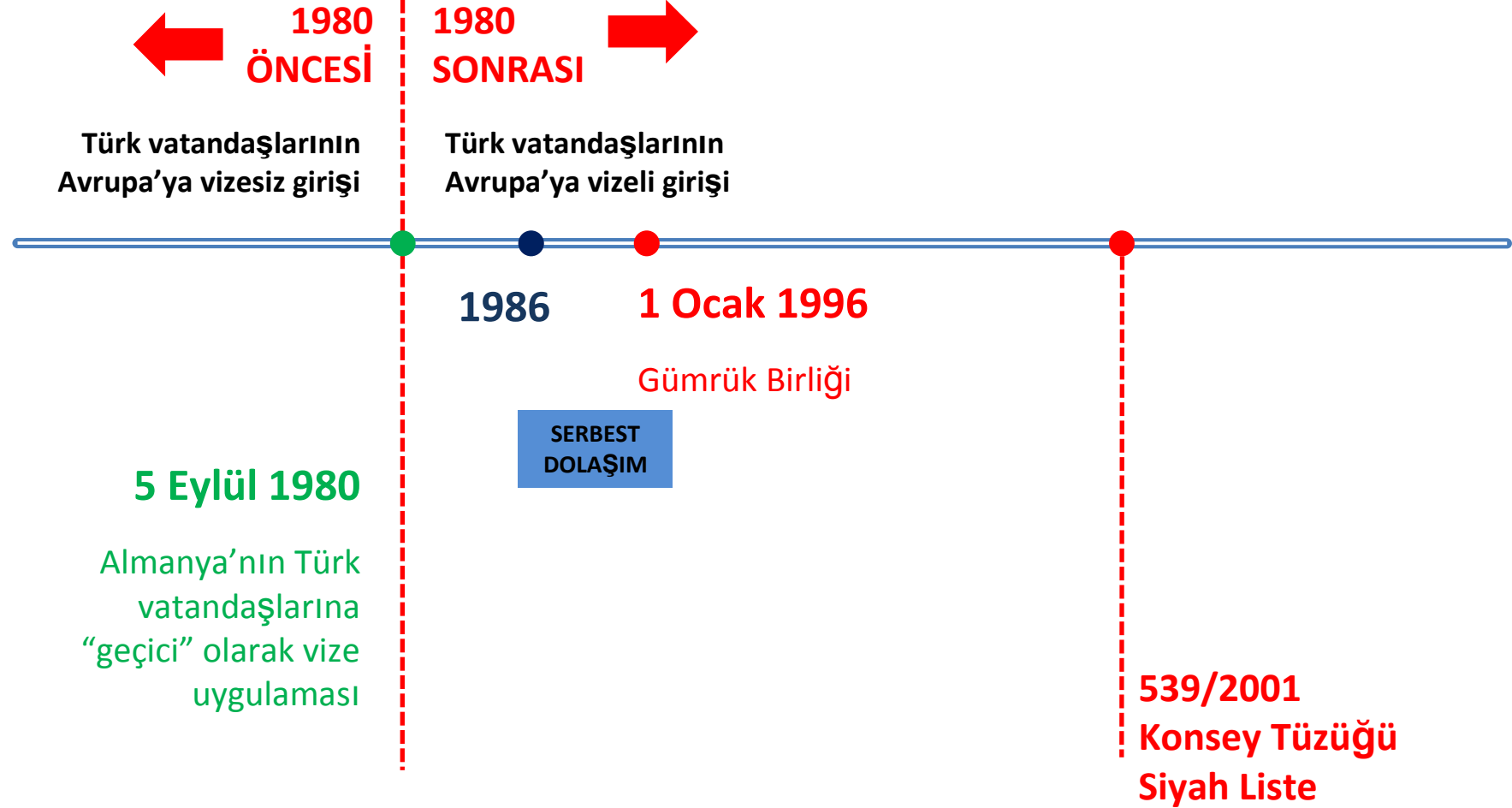

TÜRK VATANDAŞLARINA VİZENİN KISA TARİHİ – 1980 ÖNCESİ

TÜRK VATANDAŞLARINA VİZENİN KISA TARİHİ – 1980 SONRASI

“VİZE SORUNU” HUKUKİ BOYUT

ANKARA ANLAŞMASI (1963)
KATMA PROTOKOL (1970)
GÜMRÜK BİRLİĞİ (1996)

GBOK KARARLARI	ABAD KARARLARI	ULUSAL MAHKEME KARARLARI
2/76	<i>Demirel Davası</i> (1986)	ALMANYA
1/80		HOLLANDA (Mart 2012)
3/80	27 YILDA TÜRK VATANDAŞLARININ SERBEST DOLAŞIMINA İLİŞKİN 55 KARAR	
	<i>Demirkan Davası</i> (2013)	

Almanya-35
Hollanda-10
Avusturya-6
İngiltere-4

“VİZE SORUNU” HUKUKİ BOYUT

SOYSAL KARARI-2009

1 Ocak 1973

Katma Protokol’ün yürürlüğe girişı

Vize Uygulamayanlar

Almanya

Fransa

Belçika

Danimarka

Hollanda

Lüksemburg

İngiltere

İrlanda

İtalya

Portekiz

İspanya

VİZE
MUAFİYET
BELGESİ

“VİZE SORUNU” HUKUKİ BOYUT

Soysal ve Demirkan Kararları

**HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ
vs.
SİYASİ GÜNDEM**

İktisadi Kalkınma Vakfı
www.ikv.org.tr

“VİZE SORUNU”

SİYASİ BOYUT

KARŞILIKLI RESTLEŞMELER

HUKUK KURALLARININ UYGULANMAMASI

DİPLOMATİK ÇABALAR

BÜROKRATİK ENGELLER/SİYASİ İRADE

BUREAUCRATIZATION OF TECHNICALITIES

GERİ KABUL ANLAŞMASI

VİZE SERBESTLİĞİ DİYALOĞU

“VİZE SORUNU”

EKONOMİK BOYUT

TÜRKİYE YIL	Başvurulan C Tipi Vize (kısa süreli)	Standart Schengen Vize Ücreti	TOPLAM (kabaca)
2009	484.209	60 Avro	29 Milyon Avro
2010	559.946	60 Avro	33,5 Milyon Avro
2011	624.361	60 Avro	37,5 Milyon Avro
2012	668.835	60 Avro	40 Milyon Avro
TOPLAM	1.713.614		140 Milyon Avro

Kaynak: Avrupa Komisyonu, Schengen İstatistikleri
2009/2010/2011/2012

İktisadi Kalkınma Vakfı
www.ikv.org.tr

“VİZE SORUNU”

EKONOMİK BOYUT

2012 YILI C TİPİ SCHENGEN VİZESİ BAŞVURUSU ÜLKE SIRALAMASI		
SIRA	ÜLKE	BAŞVURU SAYISI
1	RUSYA	6.069.001
2	UKRAYNA	1.313.727
3	ÇİN	1.242.507
4	BELARUS	698.404
5	TÜRKİYE	668.855
6	HİNDİSTAN	506.162

Kaynak: Avrupa Komisyonu, Schengen İstatistikleri 2012

“VİZE SORUNU”

İNSANİ BOYUT

Aracı Kurum Hizmet Bedeli

+

PIN Kodu Ücreti

+

Banka Komisyonu

+

Pasaport Kargo Teslim Ücreti

Sigorta Maliyeti

Standart
Vize
Ücreti

Ulaşım ve Konaklama
Maliyetleri

İktisadi Kalkınma Vakfı
www.ikv.org.tr

“VİZE SORUNU”

İNSANİ BOYUT

VİZE SORUNUNDA GÜNDEME EN AZ GELEN BOYUT

AYRIMCILIK

HAKSIZLIK

TÜRK VATANDAŞLARININ KENDİLERİNİ EN AZ
AVRUPALI HİSSETTİKLERİ YER: VİZE KUYRUKLARI

KONUYU ANLAMAYA YÖNELİK BİR ÖRNEK:
TOBB, İKV ve ECAS İŞBİRLİĞİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN
“VİZE ŞİKAYET HATTI” PROJESİ (2009-2010)

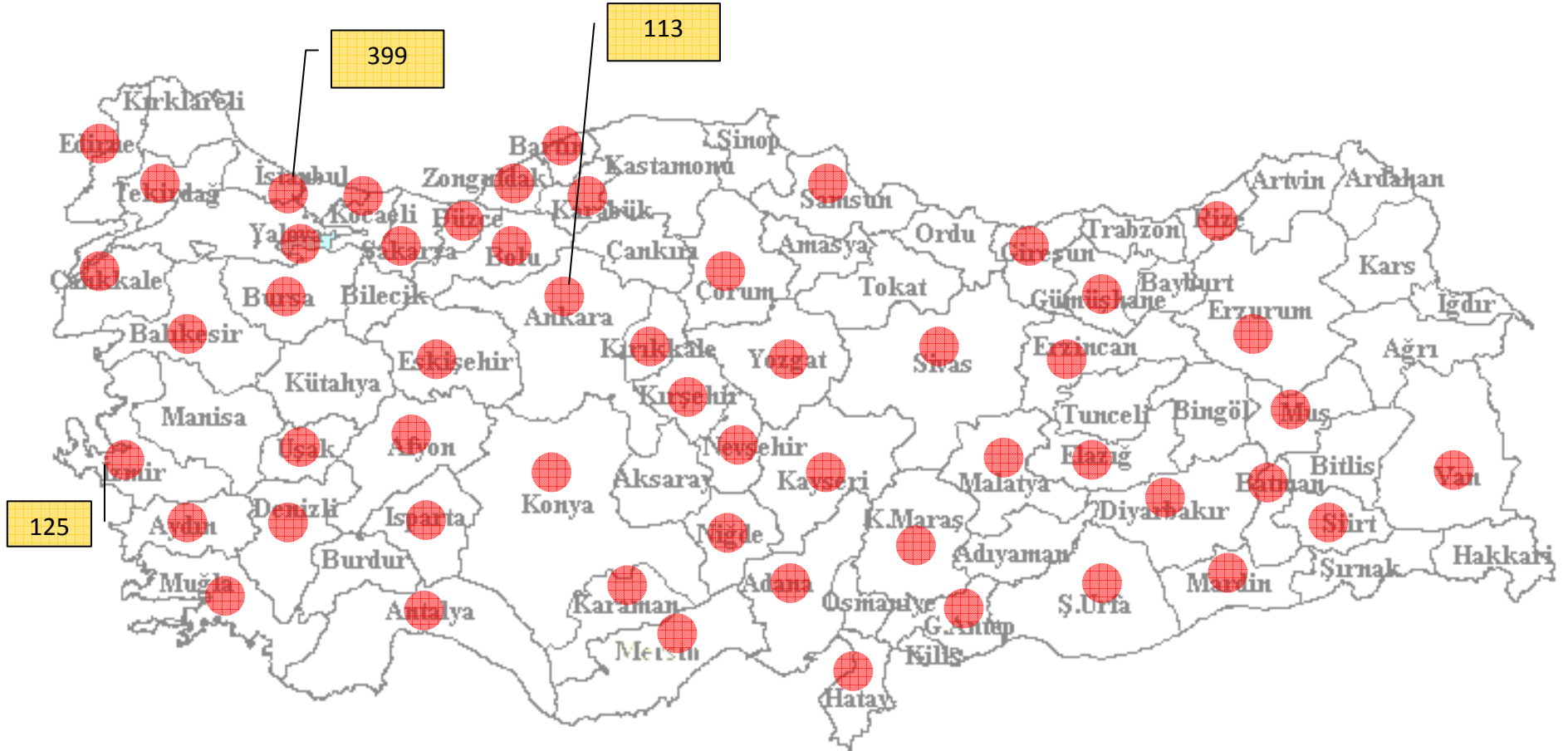
İktisadi Kalkınma Vakfı
www.ikv.org.tr

VİZE ŞİKAYET HATTI GELEN ARAMALAR

	17 Kasım 2009 – 12 Ocak 2010 <small>2 Telefon hattı ve E-posta adresi</small>	Ocak 2010 – Haziran 2011 <small>E-posta adresi ve Telefon hattı</small>	TOPLAM
Telefon	280	19	299
E-posta	332	154	486
Faks	236	12	248
Posta	96	18	114
Toplam	944	203	1147

VİZE ŞİKAYET HATTI COĞRAFİ DAĞILIM

Toplam Şehir Sayısı: 54

Türkiye dışından gelen aramalar: Almanya, Belçika, Fransa, Romanya, Malta

İktisadi Kalkınma Vakfı
www.ikv.org.tr

VİZE ŞİKAYET HATTI KATILIMCI PROFİL

	Sayı
Kendi hesabına çalışan	348
Ücretli çalışan	237
Öğrenci	195 <i>Erasmus öğrencisi: 52</i>
Akademisyen	141 <i>AB Projesinde yer alan: 31</i>
Ev kadını	61
Emekli	39
İşsiz	21
Diğer	26
Belirsiz	79

VİZE ŞİKAYET HATTI KATILIMCI PROFİLİ

<i>Vize başvurusu sonucuna göre gelen çağrılar</i>	Toplam
Vize reddedildi	592
Vize alındı	328
Süreç devam ediyor	82
Belirsiz	143
Sınır dışı	2

VİZE ŞİKAYET HATTI DAĞILIM

Almanya	418	Bulgaristan	28	Estonya	3
Fransa	120	Portekiz	27	İsviçre	2
Birleşik Krallık	87	Danimarka	14	Slovakya	2
Belçika	78	Çek Cumhuriyeti	13	Slovenya	2
Hollanda	73	Romanya	9	İrlanda	2
İtalya	49	Macaristan	6	Finlandiya	1
Avusturya	35	İsveç	6	Litvanya	1
Yunanistan	31	Malta	4	Schengen Alanı	47
İspanya	30	Polonya	3	Belirsiz	56

“ XXX Konsolosluđu, AB ülkesindeki üniversiteden bize gönderilen davet mektuplarının geçerli olmadığını, mektupların Üniversite tarafından doğrudan Konsolosluđa gönderilmesi gerektiğini söyledi.”

Akademisyen, İstanbul

Katılmam gereken toplantıdan 3 hafta önce Konsolosluđa vize başvurusunda buldum. Durumun aciliyetini belirtmeme rağmen, vize başvurusu için verilen randevu tarihi, toplantı tarihinden sonraydı”.

Mimar , İstanbul

“Vize başvurusundaki sıkıntılardan dolayı, değişim programına (Erasmus) iki ay geç başlamak zorunda kaldım”.

Öğrenci, Ankara

“Erasmus programına katılan bir öğrenci olarak (yaş: 24), XXX Konsolosluđu 2,500 Avro’luk teminat mektubu istedi

Öğrenci, İzmir

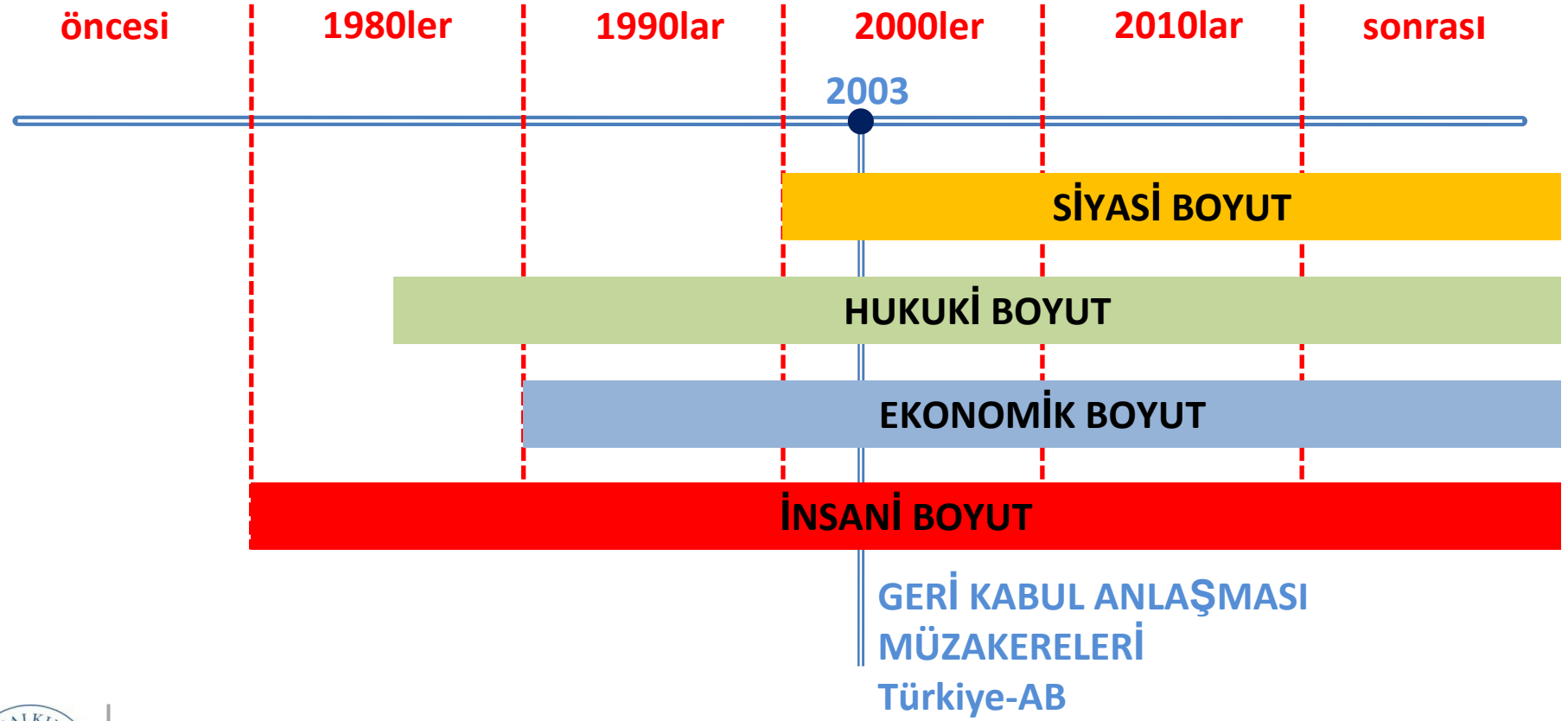
“ Annemin tek istediği yılbaşını torunlarıyla geçirmektir. Ancak Konsolosluk ona bu şansı vermedi”

İş Kadını, Berlin

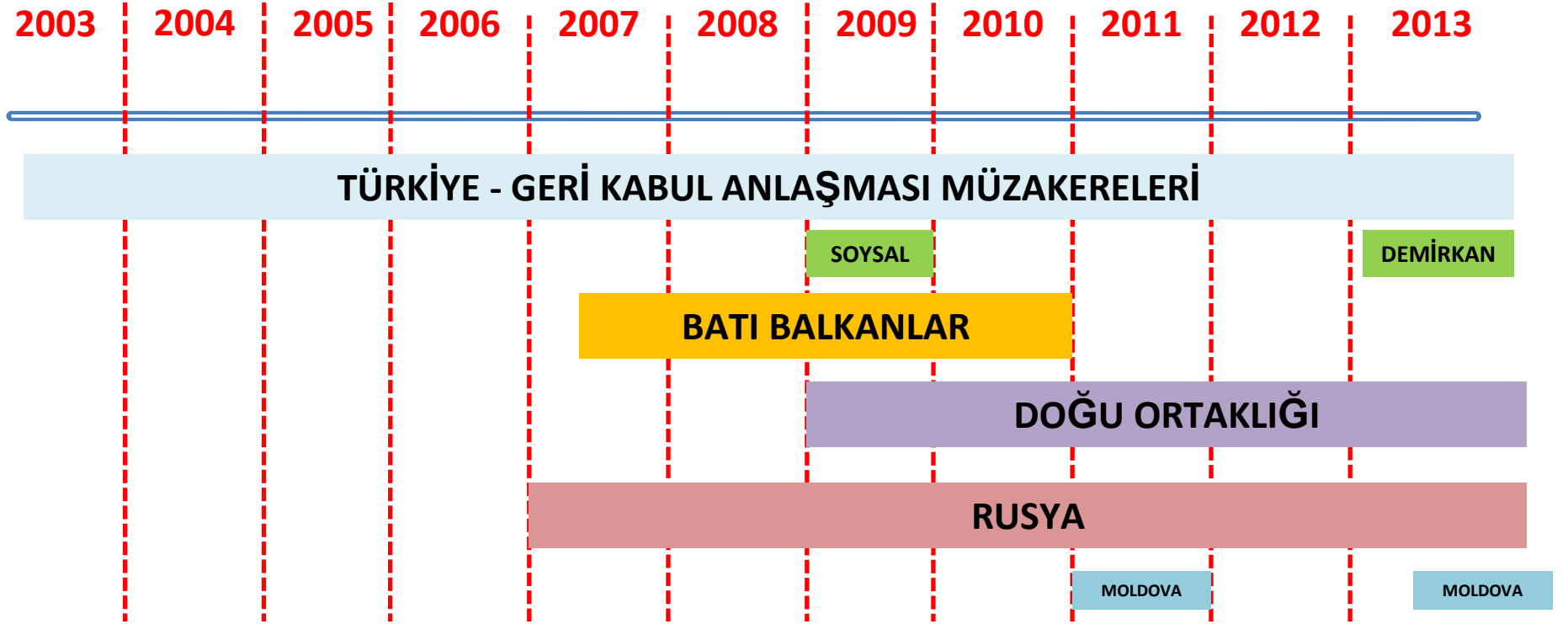

TÜRK VATANDAŞLARINA VİZENİN KISA TARİHİ

TÜRK VATANDAŞLARINA VİZENİN KISA TARİHİ KARŞILAŞTIRMALI PERSPEKTİF

TÜRKİYE-AB GERİ KABUL ANLAŞMASI

GERÇEK – 1 Türkiye

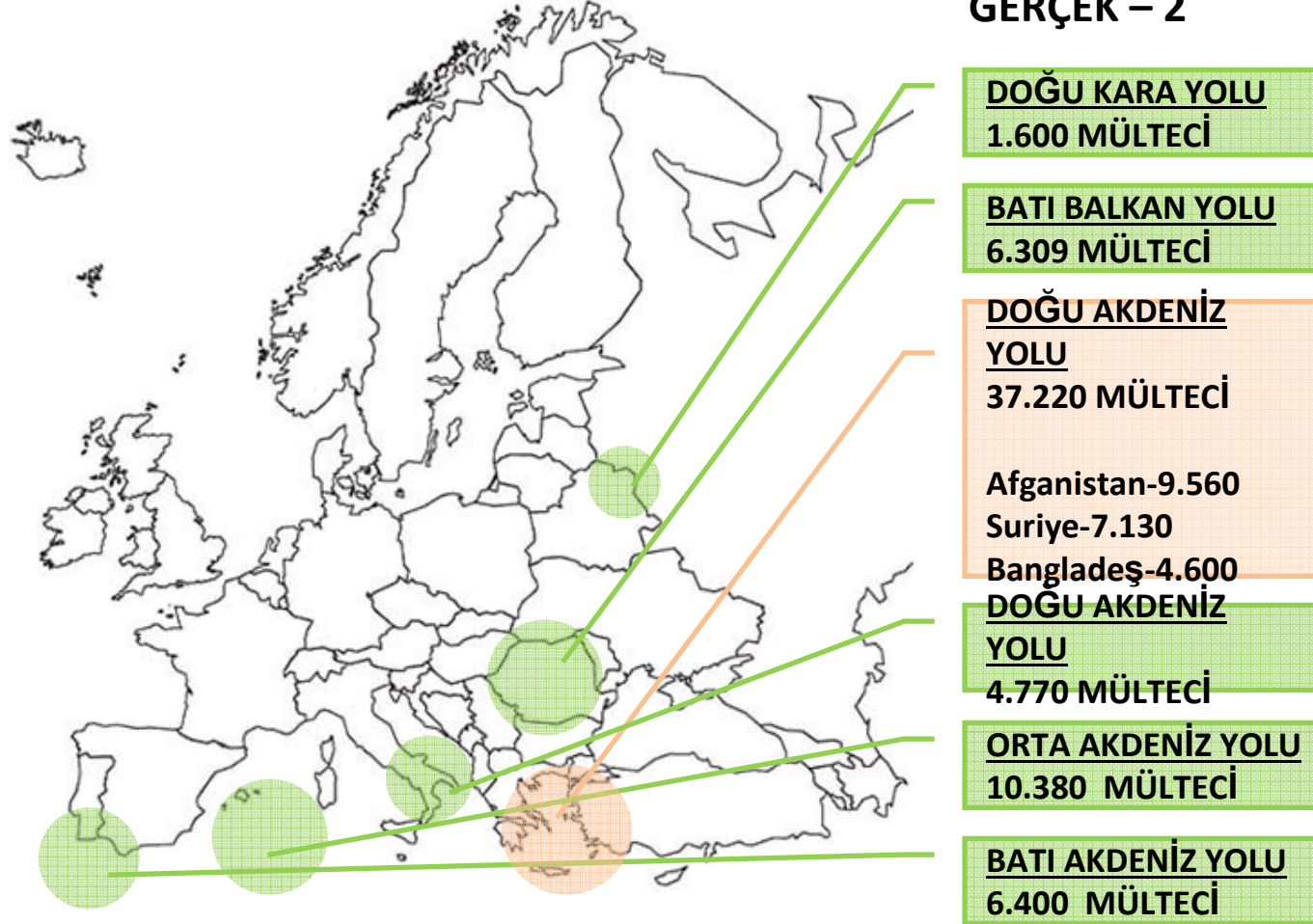
2,648 km kara sınırı ile, AB üyesi ülkeler arasında **en uzun 5. kara sınırı**

7,200 km deniz sınırı ile, AB üyesi ülkeler arasında **en uzun 5. deniz sınırı**

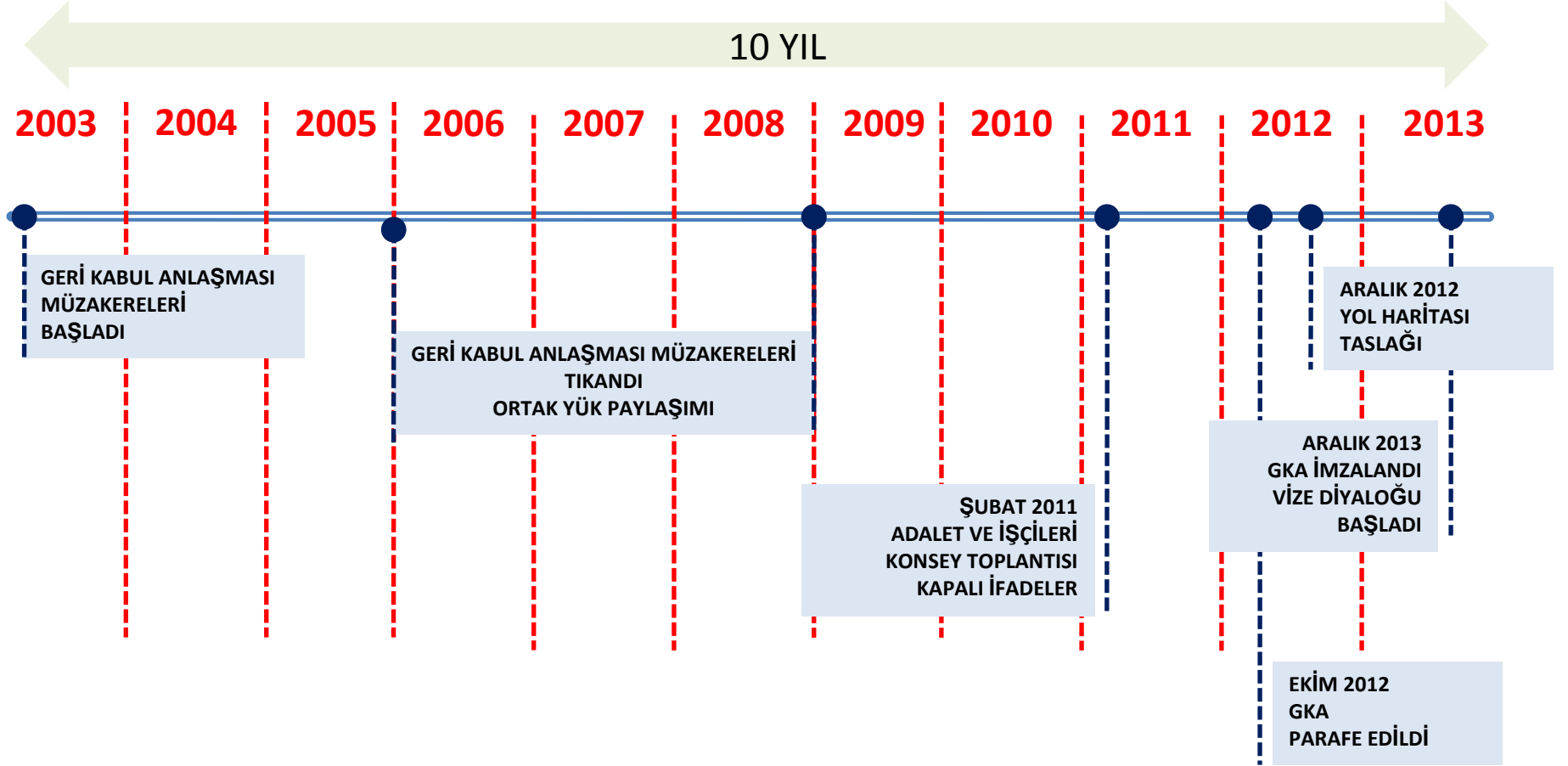
TÜRKİYE-AB GERİ KABUL ANLAŞMASI

GERÇEK – 2

TÜRKİYE-AB GERİ KABUL ANLAŞMASI

GERÇEK – 3

TÜRKİYE-AB GERİ KABUL ANLAŞMASI

GERÇEK 4 – GEÇEN 10 YILDA

MODERN SINIR YÖNETİMİ VE YASADIŞI GÖÇLE MÜCADELE
ALANLARINDA ÖNEMLİ ADIMLAR TÜRKİYE’NİN KENDİ GİRİŞİMİYLE
ATILDI

BİYOMETRİK PASAPORTLARA GEÇİŞ (HAZİRAN 2010)

YABANCILAR ve ULUSLAR ARASI KORUMA KANUNU (NİSAN 2013)

İÇİŞLERİ BKN. ENTEGRE SINIR YÖNETİMİ EYLEM PLANLARI

TÜRKİYE’NİN 3. ÜLKELERLE VİZE SERBESTLİĞİ ANLAŞMALARI

AB ÜLKESİ VATANDAŞLARA VİZE UYGULAMALARI

TÜRKİYE-AB GERİ KABUL ANLAŞMASI

GERİ KABUL ANLAŞMASI

GERİ KABUL USULLERİ

GERİ KABUL AMACIYLA TRANSİT GEÇİŞ

KENDİ VATANDAŞLARININ GERİ KABULÜ

3. ÜLKE VATANDAŞLARININ VE VATANSIZLARIN GERİ KABULÜ

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

YÜK ve MASRAFLARIN PAYLAŞIMI

GERİ KABUL ANLAŞMASI ve VİZE DİYALOĞU

GERİ KABUL
ANLAŞMASI

VİZE KOLAYLAŞTIRMA
ANLAŞMASI

VİZE SERBESTLİĞİ DİYALOĞU

VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

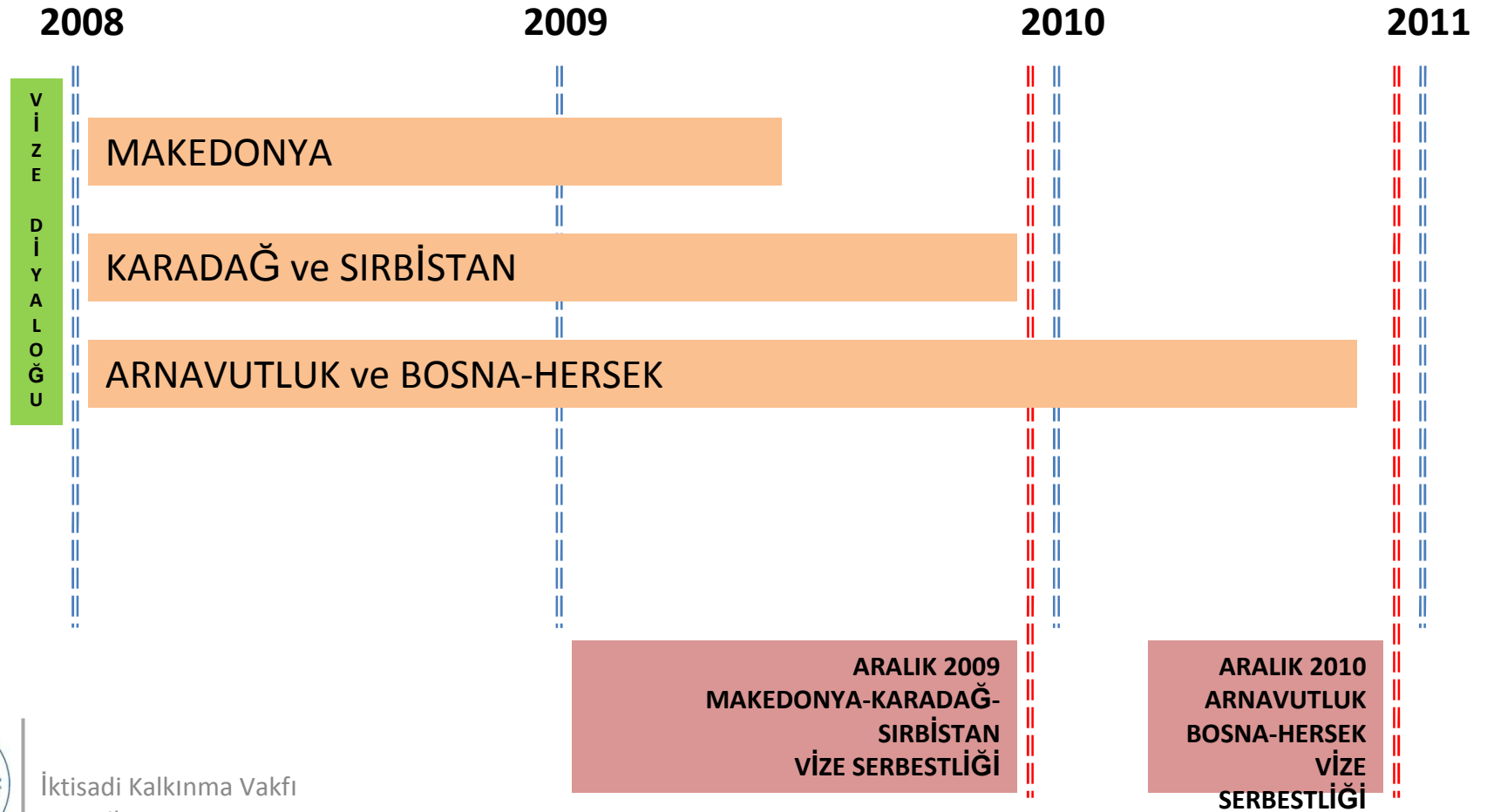

VİZE SERBESTLİĞİ

GERİ KABUL ANLAŞMASI ve VİZE DİYALOĞU BATI BALKANLAR

BATI BALKANLAR VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

BLOK 1	BLOK 2	BLOK 3	BLOK 4
GÜVENLİKLİ BELGE	YASADIŞI GÖÇ VE GERİ KABUL	KAMU DÜZENİ VE GÜVENLİĞİ	DIŐ İLİŐKİLER VE TEMEL HAKLAR

VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

BATI BALKANLAR VİZE DİYALOĞU YOL HARİTASI

	BLOK 1	BLOK 2	BLOK 3	BLOK 4	
ARNAVUTLUK	5	12	16	8	41
BOSNA-HERSEK	5	13	16	8	42
MAKEDONYA	5	12	16	8	41
KARADAĞ	5	12	16	8	41
SİRBİSTAN	5	12	16	8	41

VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

BATI BALKANLAR-TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMA

ANALİTİK OKUMA – Sayfa Sayısı

	Batı Balkanlar	Kosova	Ukrayna ve Moldova	Türkiye
Sayfa Sayısı	8	15	12	20

VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

BATI BALKANLAR-TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMA

ANALİTİK OKUMA – Kriter Sayısı

	Batı Balkanlar	Kosova	Ukrayna ve Moldova	Türkiye
Kriter Sayısı	40/41	95	60	80

↓
“strict but fair”

↓
“more strict but
not fair”

↓
“more strict;
Should be fair”

VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

BATI BALKANLAR-TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMA

NİYET OKUMA – Başlık

	Batı Balkanlar	Kosova	Ukrayna ve Moldova	Türkiye
Başlık	<i>Visa Liberalisation with [the country] - Roadmap</i>	<i>Visa Liberalisation with Kosovo - Roadmap</i>	<i>Action Plans</i>	<i>Roadmap towards a Visa-Free Regime with Turkey</i>

VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

BATI BALKANLAR-TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMA

OPTİK OKUMA

	WB	KO	EP	TR
Introduction - General Framework				
The Dialogue				
Methodology				
Reinforced consultation				
Monitoring and reporting				
Outcome of the Dialogue				
Position on status				
Requirements related to the readmission of illegal migrants				
Requirements related to 4 Blocks				
Block 1: Document Security				
Passport/travel documents, ID cards and breeder documents				
Block 2: Migration Management				
Border management				
Visa policy				
Carriers' responsibility				
Illegal migration <i>or</i> Asylum policy <i>or</i> migration management				
International protection				
Data protection				
Law enforcement co-operation				
Judicial co-operation				
Block 3: Public Order and Security				
Preventing and fighting organized crime, terrorism and corruption				
Judicial co-operation				
Block 4: Fundamental Rights				
Freedom of movement of the citizens				
Conditions and procedures for the issue of identity documents				
Citizens' rights and respect for and protection of minorities				
Final remarks				

7
EKSTRA
BÖLÜM

VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

BATI BALKANLAR-TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMA

DERİN OKUMA

DAHA FAZLA SAYIDA KRİTER

DAHA KAPSAMLI KRİTERLER

DAHA FAZLA GÜÇLENDİRİLMİŞ TAKİP MEKANİZMASI

DAHA SIKI DENETİM

DAHA KARMAŞIK ve ZOR KARAR ALMA SÜRECİ

DAHA SİYASİ

VİZE SERBESTLİĞİ YOL HARİTASI

BATI BALKANLAR-TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMA

BEKLENTİLER

AVRUPA BİRLİĞİ

BATI BALKANLARDA OLDUĞU GİBİ:
YAPICI-DESTEK VERİCİ-HAKKANİYET
SINIRLARI ÇERÇEVESİNDE İŞBİRLİĞİ

UCU AÇIK BİR SÜREÇ OLARAK
GÖRÜLMEMELİ

ÜYELİK MÜZAKERELERİ SÜRECİNİN
PARALEL OLARAK İLERLETİLMESİ

TÜRKİYE

TÜRKİYE'Yİ ZOR VE KATI BİR SÜREÇ
BEKLİYOR

GERİ KABUL ANLAŞMASI ONAYI /
YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ / UYGULANMASI

BATI BALKANLAR SÜRECİNDEN
DERS ALMAK
(Özellikle vize serbestliği sonrası süreçten)

ÜYELİK MÜZAKERELERİ SÜRECİNİN
PARALEL OLARAK İLERLETİLMESİ

